

ГОЛОВНЯ

Олена Михайлівна
ellens@meta.ua

УДК 338.48 / 332.1

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНА СФЕРА ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК
ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ
ЕКОНОМІКИTRAVEL AND RECREATIONAL ACTIVITY OF THE VINNYTSYA REGION
AS PRECONDITION OF SOCIAL ORIENTED ECONOMICS ORGANIZINGк.е.н., доцент, Вінницький
національний аграрний
університет

Досліджено потенціал туристично-рекреаційної сфери Вінницької області, який базується на рекреаційній складовій та суспільно-географічному положенні. Охарактеризовано основні показники діяльності санаторно-курортних і оздоровчих закладів Вінницької області. Автор наголошує на необхідності посиленої уваги до дитячого оздоровлення та відпочинку у Вінницькій області.

Исследован потенциал туристско-рекреационной сферы Винницкой области, основанный на рекреационной составляющей и общественно-географическом положении. Охарактеризованы основные показатели деятельности санаторно-курортных и оздоровительных учреждений Винницкой области. Автор подчеркивает необходимость повышенного внимания к детскому оздоровлению и отдыху в Винницкой области.

The potential of the tourist and recreational sphere of the Vinnytsya region is investigated, which is based on the recreational component and socio and geographical position. The main indicators of activity of sanatorium and health-improving establishments of Vinnytsia region are described. The author emphasizes the need for intensive attention to children's health and recreation in Vinnytsya region.

Ключові слова: туризм, туристично-рекреаційна сфера, туристично-рекреаційний потенціал, охорона здоров'я населення, дитячі заклади оздоровлення, соціально орієнтована економіка

Ключевые слова: туризм, туристско-рекреационная сфера, туристско-рекреационный потенциал, охрана здоровья населения, детские учреждения оздоровления, социально ориентированная экономика

Keywords: tourism, tourist-recreational sphere, tourist-recreational potential, public health care, children's recreation facilities, socially oriented economy

ВСТУП

Формування та розвиток соціально орієнтованої економіки в Україні найближчим часом буде відбуватися в умовах скорочення чисельності населення працездатного віку, адже тривалий час спостерігається тенденція до зниження рівня здоров'я жителів країни. В таких умовах велике значення туристично-рекреаційної сфери, яка сприяє формуванню умов для відпочинку а також охороні здоров'я та покращенню якості життя населення. Туристично-рекреаційна сфера має забезпечувати доступний відпочинок й санаторно курортне лікування усіх прошарків населення.

Дослідження туристично-рекреаційної сфери як важливої галузі наукового знання мають міждисциплінарний характер. Найбільш глибоко і системно теоретичні питання оцінки туристично-рекреаційної сфери вивчають фахівці в сфері економіки та управління. Дослідження окремих напрямів туристичної діяльності знайшли своє відображення в працях таких вітчизняних науковців: Ільїної М.В. [2], Куценко В.І. [3], Молнар О.С. [4], Негоди Г.А. [5] та багатьох інших.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Туристично-рекреаційна сфера України досліджена в багатьох працях зарубіжних та українських науковців, проте бракує подібних досліджень проведених в регіональному розрізі. Потенціал туристично-рекреаційної сфери, і як наслідок, розвиток туристичної діяльності в Україні значно варіюється за регіонами. Метою статті є дослідження потенціалу туристично-рекреаційної сфери Вінницької області та подальших можливостей оздоровлення всіх категорій населення на цій території.

РЕЗУЛЬТАТИ

В сучасних умовах соціально-економічного розвитку України підвищується рівень захворюваності населення та знижується якість життя. Такі обставини вимагають модернізувати туристично-рекреаційну сферу, яка має стати потужним фактором оздоровлення населення та фундаментом формування соціально орієнтованої економіки. На всіх стадіях формування здоров'я людини витрачаються кошти, тому інвестиції у здоров'я акумулюються у вигляді певної частки людського капіталу як сума затрат на формування

фізично та психічно здорового працівника. Для формування такого активного працівника держава має створювати систему лікувальних, туристичних та санаторно-курортних закладів. Система названих закладів є структурною частиною туристично-рекреаційної сфери України. захворювань.

Вінницька область – стратегічно важливий культурний, політичний та економічний регіон України, який водночас може стати одним з найбільших туристично-відпочинковим та курортним регіоном України. Важливою складовою рекреаційного потенціалу області є її суспільно-географічне положення.

Все більшим попитом серед туристів, які приїжджають оздоровитися на території Вінницької області, користуються санаторії м. Хмільника та м. Немирова. Адже Вінниччина багата якісними мінеральними та прісними підземними водами. Далеко за межами не лише області, але й України, відомий курорт державного значення м. Хмільник, який ще називають «радоноювою скарбницею», українським Баден-Баденом. Радоновим водам Хмільника немає рівних серед відомих мінеральних вод Європи. До

складу бальнеологічного курорту входять 7 санаторно-курортних закладів, що дає змогу щорічно оздоровлювати до 50 тис. осіб, як з України, так і з-за кордону, а це чималий потенціал для розвитку курортного туризму.

Особливо загрозою майбутнього країни є нинішній стан здоров'я і спосіб життя дітей і молоді. В Україні налічується близько 4 мільйонів дітей шкільного віку, але кожна п'ята дитина народжується з відхиленнями у здоров'ї, у 90% школярів діагностуються різні захворювання. Крім того, смертність дітей до 1 року на 1 тис. населення складає 10 осіб. Смертність немовлят в Україні в 2,4 рази вища, ніж в Європі. В середовищі підростаючого покоління різко прогресують хронічні хвороби серця, гіпертонія, неврози.

На території Вінницької області кількість дитячих закладів оздоровлення та відпочинку в 2016 р. порівняно з 2010 р. значно скоротилася (табл. 2). Зрозуміло, що без державної підтримки буде дуже важко зберегти існуючу мережу дитячих закладів, що відповідали б сучасним вимогам.

Таблиця 1

Основні показники діяльності санаторно-курортних і оздоровчих закладів Вінницької області

[складено автором за [7]]

Показник	Кількість закладів, одиниць	Кількість осіб, що були оздоровлені протягом		Кількість дітей віком 0-17 років, які були оздоровлені
		тривалого часу	1-2 днів	
Заклади тривалого перебування у тому числі:	30	61220	666	9546
санаторії	21	57393	92	9133
із них дитячі	11	6242	-	6242
санаторії для хворих на туберкульоз	5	1418	-	930
із них для дітей	3	930	-	930
Санаторії-профілакторії	6	3204	-	264
Бази та інші заклади відпочинку	3	623	574	149

Таблиця 2

Дитяче оздоровлення та відпочинок у Вінницькій області

[складено автором за [6]]

Показник	Роки			Відхилення 2016 р. до 2010 р. (+/-)
	2010	2015	2016	
Кількість дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, одиниць	803	244	258	-545
Місць в закладах, одиниць	5601	4690	4340	-1261
Оздоровлено дітей, осіб	78361	27137	26654	-52107
Оздоровлено окремих категорій дітей, в т.ч.:				
діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування	1802	859	1055	-747
діти-інваліди	1019	326	326	-693
діти, потерпілі від наслідків Чорнобильської катастрофи	4235	548	548	-3687
діти з багатодітних і малозабазпечених сімей	15299	5415	5933	-9366

Відпочивали та оздоровлювалися на Вінниччині діти та підлітки з інших регіонів нашої країни, а саме: Волинської, Дніпровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Харківської, Хмель-

ницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей та міста Києва. На території області влітку 2016 р. з цих областей були оздоровлені більше 2,0 тис. дітей.

Для відпочинку дітей при школах було організовано 605 закладів відпочинку з денним перебуван-

ням, де провели своє дозвілля більше 48 тис. Школярів, або 80% від загальної кількості оздоровлених дітей. За останні роки особливої гостроти набула проблема оздоровлення дітей соціально незахищених категорій. Влітку 2016 року було оздоровлено 1,2 тис. дітей-сиріт та позбавлених батьківського піклування, 11,1 тис. дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей та майже 700 інвалідів.

Особливої уваги щодо відпочинку та оздоровлення потребують діти, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Із 17,6 тис. дітей, що перебували під наглядом в медичних закладах Міністерства охорони здоров'я на початок 2016 року відпочили та оздоровились в таборах області 2,5 тис. осіб.

Завдання з реабілітації та корекції здоров'я вінницьких дітей вирішується за допомогою мережі спеціальних дошкільних закладів та груп. Всього у цих закладах оздоровлюється понад 2,8 тис. дітей. Зокрема, у Вінницькій області на даний для дітей з вадами зору, мови, опорно-рухового апарату, інтелекту в 1 денному навчальному закладі (ДНЗ) спеціального призначення та при 19 ДНЗ комбінованого типу функціонують 58 груп спеціального призначення, в яких виховується 1267 дітей (міста Калинівка, Вінниця, Козятин, Жмеринка, Ладижин); для дітей з латентною туберкульозною інфекцією, з хронічними неспецифічними захворюваннями органів дихання, із захворюваннями серцево-судинної системи, з хворобами органів травлення в 4 ДНЗ сенаторного типу та при 7 ДНЗ комбінованого типу функціонує 57 груп, в яких виховується 1566 дітей (міста Вінниця, Жмеринка).

В сьогоденні умовах вкрай необхідно розробити концепцію і прийняти державну програму оздоровлення та відпочинку дітей, розвитку мережі дитячих та оздоровчих закладів, якою необхідно передбачити перш за все підтримку дитячих центрів, базових закладів комунальної форми власності. Потребують відновлення раніше діючі пілги для дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, стосовно звільнення від сплати земельного податку, місце-

вих податків і зборів, комунально – побутових послуг, придбання продуктів харчування.

ВИСНОВКИ

Такий стан ресурсного забезпечення туристично-рекреаційної сфери і системи оздоровлення населення Вінницької області означає необхідність розробки середньо- та довгострокових регіональних програм розвитку рекреаційної сфери з урахуванням туристично-рекреаційного потенціалу території області а також потреб всіх прошарків населення в оздоровчих послугах.

Список використаних джерел

1. Заклади охорони здоров'я та захворюваність населення України у 2015 році: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України. – 2016. – 92 с.
2. Ільїна М.В. Оцінка питомого природо-рекреаційного потенціалу регіонів України [Електронний ресурс] / М.В. Ільїна // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_2_19
3. Куценко В.І. Розвиток сільського туризму в контексті реалізації моделі "Зелене зростання" [Електронний ресурс] / В.І. Куценко // Економіка. Управління. Інновації. – 2011. – № 2. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN>
4. Молнар О.С. Роль та місце туризму в забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону / О.С. Молнар, Ф.А. Важинський, І.С. Романович // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 252–256.
5. Негода Г.А. Визначення сутності туризму та його вплив на соціально-економічний розвиток регіону [Електронний ресурс] / Г.А. Негода // Вісник ДІТБ. – 2013. – № 17. – С. 246–251. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vditb_2013
6. Оздоровлення дітей у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку влітку 2016 року: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України. – 2017. – 59 с.
7. Туристична діяльність в Україні у 2016 році: статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України. – 2017. – 76 с.